

۱۰. ابتدا با ایده‌ای مشابه مسئله شماره ۳ مجموعه تمارین مرتبه، ثابت کنید $\gcd(5^m - 1, 5^n - 1) = 5^{\gcd(m,n)} - 1 = 4$ در نتیجه $5^m - 1$ یک عامل ۲ با توان ۲ دارد و بقیه عوامل آن با توان ۱ ظاهر خواهند شد. (چرا؟) در نتیجه می‌توان نوشت $5^n - 1 = 2(q_1 - 1) \cdots (q_k - 1)$ ، $5^m - 1 = 4q_1 \cdots q_k$ ، ابتدا ثابت کنید m باید فرد باشد، سپس دقت کنید $\left(\frac{5}{q_i}\right) = 1 \implies 5^{m+1} \equiv 5, 2 \mid m+1 \iff 5^m \equiv 1$ با استفاده از قانون تقابل درجه دوم از این می‌توان نتیجه گرفت $\left(\frac{q_i}{5}\right) = 1$. بنابراین تمام عوامل اول $5^m - 1$ به پیمانه ۵ هم‌نهشت با ۴ هستند. (چرا؟) در نتیجه می‌توان گفت $5^n - 1 \equiv 2 \cdot 3^k$ ، $5^m - 1 \equiv 4^{k+1}$ از رابطه اول نتیجه می‌شود $k \mid 2$. فرض کنید $k = 2t$ و با استفاده از رابطه دوم به تناقض برسید.

۱۱. ابتدا دقت کنید کافیت ثابت کنید :

$$p \nmid \sum_{1 \leq x_i \leq p-1} (1 - (x_1^4 + x_2^4 + x_3^4 + x_4^4)^{p-1}) = (p-1)^4 - \sum_{1 \leq x_i \leq p-1} \left(\sum_{\substack{t_1+t_2+t_3+t_4=p-1 \\ 0 \leq t_1, t_2, t_3, t_4 \leq p-1}} \binom{p-1}{t_1, t_2, t_3, t_4} x_1^{4t_1} x_2^{4t_2} x_3^{4t_3} x_4^{4t_4} \right)$$

با استدلالی شمارشی ثابت کنید $\sum_{\substack{t_i=p-1 \\ 0 \leq t_i \leq p-1}} \binom{p-1}{t_1, t_2, t_3, t_4} = \binom{p+2}{3}$ و سعی کنید مقدار $\sum_{1 \leq x_i \leq p-1} x_1^{4t_1} x_2^{4t_2} x_3^{4t_3} x_4^{4t_4} \pmod{p}$ را محاسبه کنید.

۱۲. ابتدا به عنوان یک لم کنید اعداد به فرم $2^n + 1$ نمی‌توانند عامل اولی به فرم $8k - 1$ داشته باشند. در راستای بهبود این نتیجه ثابت کنید در صورت فرد بودن n ، این عدد هیچ عامل اولی به فرم $8k + 5$ نیز نخواهد داشت. حال فرض کنید $n > 2$ در این صورت خواهیم داشت: $2^{3^n} + 1 = (2 + 1)(2^2 - 2 + 1) \cdots (2^{2 \times 3^{n-1}} - 2^{3^{n-1}} + 1)$ اما همچنین می‌توان ثابت کرد که برای هر $1 \leq i < j \leq n-1$ داریم: $\gcd(2^{2 \times 3^i} - 2^{3^i} + 1, 2^{2 \times 3^j} - 2^{3^j} + 1) = 3$. حال ثابت می‌کنیم هر عدد به فرم $2^{2 \times 3^i} - 2^{3^i} + 1$ عامل اولی به فرم $8k + 3$ دارد. (غیر از ۳) طبق نتایج به دست آمده در ابتدای راه حل نتیجه می‌شود $2^{2 \times 3^i} - 2^{3^i} + 1$ تنها یک عامل ۳ دارد و بقیه عوامل اول آن به فرم $8k + 1, 8k + 3$ هستند. فرض خلف کرده و اثبات حکم را کامل کنید. دقت کنید طبق اتحاد بِنْت می‌دانیم: $f_p = \frac{\left(\frac{1+\sqrt{5}}{2}\right)^p - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2}\right)^p}{\sqrt{5}}$ در نتیجه داریم: $2f_p \equiv 2^p f_p = \frac{(1+\sqrt{5})^p - (1-\sqrt{5})^p}{\sqrt{5}}$ حال از بسط دوجمله‌ای نیوتن استفاده کرده و اثبات را کامل کنید.

۱۳. فرض کنید $k = \frac{p-1}{4}$ ابتدا به عنوان یک لم ساده ثابت کنید تعداد مانده‌های مربعی زوج و فرد و تعداد نامانده‌های مربعی زوج و فرد همگی برابر با k هستند. تعریف کنید :

$$\mathbb{A} = \{a^2 \mid 1 \leq a \leq \frac{p-1}{2}, 2 \mid a\}, \mathbb{B} = \{a^2 \mid 1 \leq a \leq \frac{p-1}{2}, 2 \nmid a\}$$

$$\mathbb{C} = \{a \mid 1 \leq a \leq p-1, a \notin \mathbb{A} \cup \mathbb{B}, 2 \mid a\}, \mathbb{D} = \{a \mid 1 \leq a \leq p-1, a \notin \mathbb{A} \cup \mathbb{B}, 2 \nmid a\}$$

در این صورت ادعا می‌کنیم مجموعه‌های $\mathbb{B} \cup \mathbb{C}, \mathbb{A} \cup \mathbb{D}$ در تمامی شرایط مسئله صادقند. برای اثبات، دقت کنید مجموعه $\{2a \mid a \in \mathbb{A}\} \cup \{2a \mid a \in \mathbb{B}\}$ مانده‌های درجه دوم زوج به پیمانه p در بازه $[0, 2p-1]$ هستند. از طرفی می‌دانیم مجموعه $\mathbb{A} \cup \{a+p \mid a \in \mathbb{B}\}$ نیز برابر با همین مجموعه است. در نتیجه داریم :

$$2^{2k} \prod_{a \in \mathbb{A}} a \cdot \prod_{b \in \mathbb{B}} b = \prod_{b \in \mathbb{B}} (p-b)(p+b) = \prod_{b \in \mathbb{B}} (p^2 - b^2) \equiv \left(\prod_{b \in \mathbb{B}} b^2 \right) \cdot \left(p^2 \sum_{b \in \mathbb{B}} \frac{1}{b^2} - 1 \right)$$

در پایان نتیجه زیر را ثابت کرده و با روندی مشابه نتایج مشابهی برای مجموعه‌های $\mathbb{C}, \mathbb{D}$ گرفته و اثبات ادعا را کامل کنید.

$$\sum_{b \in \mathbb{B}} \frac{1}{b^2} \equiv \sum_{a \in \mathbb{A}} \frac{1}{a^2} \pmod{p}, \quad \sum_{b \in \mathbb{B}} \frac{1}{b^2} + \sum_{a \in \mathbb{A}} \frac{1}{a^2} \equiv \sum_{b \in \mathbb{B}} b^2 + \sum_{a \in \mathbb{A}} a^2 \equiv 0 \pmod{p}$$

۱۴. ابتدا فرض کنید $z = e^{\frac{2\pi i}{p} \cdot k}$ که در آن $\gcd(k, p) = 1$ حال با توجه به خواص مانده‌های مربعی، داریم: $\{ \{kn \mid n \in \mathcal{A}\}, \{kn \mid n \in \mathcal{B}\} \} = \{ \mathcal{A}, \mathcal{B} \}$. در این صورت داریم: $z = e^{\frac{2\pi i}{p}}$. حال برای نوشتن α, β به صورت سری‌های توانی، فرض کنید g یک ریشه اولیه به پیمانه p باشد. در این صورت داریم: $\{z^k \mid k \in \mathcal{A}\} = \{z^{g^{2k-1}} \mid 1 \leq k \leq \frac{p-1}{2}\}, \{z^k \mid k \in \mathcal{B}\} = \{z^{g^{2k}} \mid 1 \leq k \leq \frac{p-1}{2}\}$ با استفاده از اتحاد چاق و لاغر مقادیر α, β را محاسبه کنید.

۱۵. برای اثبات قسمت اول، از پیمانه کسری استفاده می‌کنیم :

$$\sum_{a=1}^{p-2} \left(\frac{a(a+1)}{p} \right) = \sum_{a=1}^{p-2} \left(\frac{\frac{a(a+1)}{a^2}}{\frac{p}{a^2}} \right) = \sum_{a=1}^{p-2} \left(\frac{\frac{a+1}{a}}{\frac{p}{a}} \right) = \sum_{a=1}^{p-2} \left(\frac{1+a^{-1}}{p} \right) = \sum_{a=1}^{p-2} \left(\frac{1+a}{p} \right) = \sum_{a=2}^{p-1} \left(\frac{a}{p} \right) = -1$$

برای قسمت دوم ابتدا با استفاده از ریشه اولیه ثابت کنید برای هر $k < p-1$ داریم: $0^k + 1^k + \cdots + (p-1)^k \equiv -1 \pmod{p}$ حال به کمک محک اوپلر داریم :

$$\sum_{i=0}^{p-1} \left(\frac{i^2 + a}{p} \right) = \sum_{i=0}^{p-1} (i^2 + a)^{\frac{p-1}{2}} \equiv \sum_{i=0}^{p-1} i^{p-1} + pa^{\frac{p-1}{2}} \equiv p-1 \equiv -1 \pmod{p}$$

در قسمت سوم، فرض کنید $aa^* \equiv 1 \pmod{p}$ باشد. با ضرب $\left(\frac{a^*}{p} \right)$ در طرفین، مسئله را به حالت اول تقلیل داده و مشابه روند راه حل قسمت اول، اثبات را کامل کنید.

۱۶. برای هر $n \in \mathbb{N}$ که $\gcd(p, n) = 1$ ، تعریف کنید $f(p, n) = \sum_{d|n} \left(\frac{d}{p}\right)$. به عنوان یک لم پرکاربرد ثابت کنید $f(p, n) \geq 0$: $\forall n \in \mathbb{N}, \gcd(p, n) = 1$ و

حالت تساوی تنها زمانی رخ می‌دهد که $\left(\frac{q}{p}\right) = -1$ و توان q در تجزیه n فرد باشد. حال سعی کنید جمله‌ای با این خاصیت در چندجمله‌ای داده شده بیابید و اثبات را کامل کنید.

۱۷. ابتدا واضح است که $4kxy - 1 \equiv 3 \pmod{4}$ و بنابراین $4kxy - 1$ دارای عامل اولی به فرم $p = 4k + 3$ است. طبق قضیه کریسمس فرما، اگر m, n هر دو زوج باشند، چون $x^m + y^n \mid p$ ، نتیجه می‌شود که $p \mid x, p \mid y$ در صورتی که این ممکن نیست زیرا $\gcd(4kxy - 1, x) = \gcd(4kxy - 1, y) = 1$. حال فرض کنید از بین m, n یکی زوج و دیگری فرد باشد. (فرضاً $n \nmid 2, 2 \mid m$) در این صورت داریم: $\left(\frac{-y}{4kxy-1}\right) = 1$ $\implies \left(\frac{-y}{4kxy-1}\right)^2 = 1 \implies \left(\frac{-y}{4kxy-1}\right)^2 = \left(\frac{-y}{4kxy-1}\right)^2 = 1$ اما اگر y فرد باشد، طبق قانون تقابل درجه دوم داریم: $\left(\frac{-y}{4kxy-1}\right) = \left(\frac{-1}{4kxy-1}\right) \cdot \left(\frac{y}{4kxy-1}\right) = (-1) \cdot (-1)^{\frac{y-1}{2} \cdot \frac{(4kxy-1)-1}{2}} \cdot \left(\frac{-1}{y}\right) = (-1) \cdot (-1)^{\frac{y-1}{2}} \cdot \left(\frac{-1}{y}\right)$ اما عبارت آخر طبق محک اویلر برابر با -1 است که تناقض است. حال فرض کنید $y = 2^s t$ عددی زوج باشد. $(t \geq 1)$ در این صورت طبق روابط مانده‌های مربعی و نماد لژاندر $\left(\frac{-y}{4kxy-1}\right) = \left(\frac{-t}{4kxy-1}\right)^s \cdot \left(\frac{2}{4kxy-1}\right)$. مشابه حالت قبل، از این رابطه نیز به تناقض برسید. در نهایت فرض کنید m, n هر دو اعدادی فرد باشند. ثابت کنید $\left(\frac{-1}{4kxy-1}\right) = 1$ و از این رابطه نیز به تناقض رسیده و اثبات را کامل کنید.

تمرینات اضافه

۱. مجدداً با مشاهدات اولیه حل را آغاز می‌کنیم. با استفاده از قضیه فرما می‌توان نتیجه گرفت: (حالات خاص را بررسی کنید)

$$x^p \equiv x, 2^p \equiv 2 \implies x + 2 \equiv x^p + 2^p = p^2 + y^2 \equiv y^2 \implies \left(\frac{x+2}{p}\right) = 1$$

از طرف دیگر بدیهیست که x, y غیر هم زوجیتند. حالت فرد بودن y را رد کنید. در حالتی که y مقداری زوج است، ثابت کنید $x \equiv 1 \pmod{4}$. در نتیجه $x + 2 \equiv 3 \pmod{4}$. با استفاده از این نتیجه داریم: $\exists q \in \mathbb{P} : q \mid x + 2, q \equiv 3 \pmod{4}$. در نتیجه داریم: $q \mid x + 2 \mid p^2 + y^2$. از قضیه کریسمس فرما نتیجه می‌شود $q \mid p, q \mid y$ که تناقض است.

۲. ابتدا فرض کنید $p \in \mathbb{P}$ عددی اول و دلخواه باشد. طبق شرط اول مسئله، مقدار طبیعی $a \in \mathbb{N}$ موجود است که $g(a) = p$. حال در شرط دوم مسئله قرار می‌دهیم $n = a$. بنابراین $2f(a)^2 = a^2 + p^2$. با در نظر گرفتن دو طرف این رابطه به پیمانه p داریم: $2f(a)^2 \equiv a^2 \pmod{p}$. در نتیجه اگر $\gcd(f(a), p) = 1$ ، آنگاه می‌توان نتیجه گرفت $\left(\frac{2}{p}\right) = 1$. مقدار p را طوری انتخاب کنید که این شرط برقرار نباشد. (طبق خواص مانده‌های مربعی، کفایت مقادیر $p = 8k + 3$ را در نظر بگیرید) در نتیجه اگر p به فرم $8k + 3$ باشد، آنگاه $a \mid f(a) \implies p \mid f(a) \implies p \mid \alpha p, a = \beta p$ فرض کنید $f(a) = \alpha p, a = \beta p$. در این صورت طبق شرط سوم مسئله، $2004\sqrt{\beta p} \leq (\alpha - \beta)p$. از طرفی از شرط دوم مسئله داریم: $\left|\left(\sqrt{\frac{\beta^2+1}{2}} - \beta\right)\sqrt{p}\right| = \left(\beta - \sqrt{\frac{\beta^2+1}{2}}\right)\sqrt{p} \leq 2004\sqrt{\beta}$ اما این معادل با این است که $\sqrt{\beta} - \sqrt{\frac{\beta^2+1}{2\beta}} \leq \frac{2004}{\sqrt{p}}$ و نتیجه بگیرید برای p به اندازه کافی بزرگ، $\beta = 1$ و اثبات را کامل کنید.

۳. با ضرب دو طرف در $\left(\frac{a}{p}\right) = \left(\frac{4a}{p}\right)$ داریم: $\sum_{i=0}^{p-1} \left(\frac{4a^2 i^2 + 4abi + 4ac}{p}\right) = \sum_{i=0}^{p-1} \left(\frac{(2ai + b)^2 - (b^2 - 4ac)}{p}\right)$. حال توجه کنید اعداد به فرم $2ai + b$ تمام دستگاه کامل مانده‌ها به پیمانه p را پوشش می‌دهند و اثبات را با استفاده از مسئله ۱۶ کامل کنید. به عنوان یک تعمیم قوی، ثابت کنید اگر $f \in \mathbb{Z}[x]$ یک چندجمله‌ای از درجه k باشد و همچنین $x^{\frac{p-1}{2}} f(x) = a_0 + a_1 x + \dots + a_{\frac{p-1}{2}-k} x^{\frac{p-1}{2}-k}$ آنگاه:

$$\sum_{x=0}^{p-1} \left(\frac{f(x)}{p}\right) \equiv - \left(a_{p-1} + a_{2(p-1)} + \dots + a_{\lfloor \frac{k}{2} \rfloor (p-1)}\right)$$

۴. با یک رویکرد شمارشی داریم: $\left|\left\{n \mid \left(\frac{n}{p}\right) = 1, \left(\frac{n+1}{p}\right) = -1\right\}\right| = \frac{-1}{4} \sum_{i=0}^{p-1} \left(\frac{i}{p} + 1\right) \cdot \left(\frac{i+1}{p} - 1\right)$

۵. ابتدا دقت کنید کفایت ثابت کنیم $K(p, a)^2 + K(p, b)^2 = 4p$. (چرا؟) حال به عنوان یک لم ساده ثابت کنید:

$$\begin{aligned} \frac{p-1}{2} (K(p, a)^2 + K(p, b)^2) &= \sum_{n=1}^{p-1} K(p, n)^2 = \sum_{n=0}^{p-1} K(p, n)^2 = \sum_{n=0}^{p-1} \left(\sum_{0 \leq x, y \leq p-1} \left(\frac{xy(x^2 + n)(y^2 + n)}{p}\right) \right) \\ &= \sum_{0 \leq x, y \leq p-1} \left(\frac{xy}{p}\right) \sum_{n=0}^{p-1} \left(\frac{(n + x^2)(n + y^2)}{p}\right) \end{aligned}$$

با استفاده از مسئله قبل، مجموع اخیر را محاسبه کرده و با تکمیل جزییات اثبات را کامل کنید. حکم را مشابه مسئله قبل به چندجمله‌ای های دیگر تعمیم دهید.